

चौदण्डीगढी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
बेल्टार, उदयपुर
कोशी प्रदेश
बीसौं औं नगरसभा
मिति- २०८३ बैशाख २८ गते सोमबार
आ. व. २०८२/०८३
सभाको उपस्थित माइन्ट

क्र.स.	नाम थर	पद	हस्ताक्षर
१	श्री कालुमान लामा	नगरप्रमुख/ सभाध्यक्ष	
२	श्री मणिकादेवी दुलाल	उपप्रमुख	
३	श्री सिताराम राई	१ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
४	श्री हरिबहादुर खड्का	२ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
५	श्री पर्शुराम राई	३ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
६	श्री लुङ्गाराज राई	४ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
७	श्री तुलसीराम ढकाल	५ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
८	श्री अम्बरबहादुर खड्का	६ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
९	श्री केशव अधिकारी	७ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
१०	श्री भगनाथकुमार मगर	८ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
११	श्री प्रकाश राउत	९ नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
१२	श्री धर्मेन्द्र कुमार खड्का	१० नम्बर वडाध्यक्ष/नगरसभा सदस्य	
१३	श्री उदयरज भुजेल	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
१४	श्री जयकुमार राई	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
१५	श्री माधव सार्की	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
१६	श्री तिलावती राई	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
१७	श्री सुस्मा राई	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
१८	श्री स्मृती तोलाङ्गी सुयल	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
१९	श्री जानकी देवी चौधरी	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२०	श्री शान्तीदेवी चौधरी	कार्यपालिका सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२१	श्री मिना थापा मगर	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२२	श्री नारायण थापा	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२३	श्री सुमित्रा सार्की	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२४	श्री मानबहादुर तामाङ	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२५	श्री रमेश बिष्ट	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२६	श्री मेनुका बि.क.	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२७	श्री पुरोषोत्तम बिष्ट	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२८	श्री चन्द्रकला राई	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
२९	श्री पर्शुराम राई	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३०	श्री आशादेवी मंग्राती	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३१	श्री धनकुमार तामाङ	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	

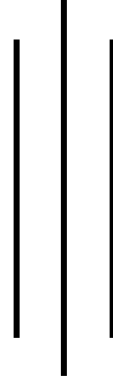
३२	श्री गंगाकुमारी बिष्ट	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३३	श्री भक्तीराज राई	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३४	श्री दिलबहादुर मगर	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३५	श्री पार्वतीदेवी बिश्वकर्मा	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३६	श्री अमिन चौधरी	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३७	श्री सुरेशकुमार चौधरी	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३८	श्री गिताकुमारी थापा	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
३९	श्री तुलसीराम खत्री	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४०	श्री कमल कार्की	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४१	श्री राजेशकुमार श्रेष्ठ	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४२	श्री बलराम मगर	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४३	श्री मेनुका परियार	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४४	श्री कविता राई	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४५	श्री अरुणकुमार मगर	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४६	श्री हुकुमराज मगर	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४७	श्री सन्तोषी बिश्वकर्मा	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४८	श्री तेजबहादुर थापा	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
४९	श्री टेकबहादुर कार्की	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
५०	श्री नन्दीलाल चौधरी	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
५१	श्री बिष्णुकुमारी राई	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
५२	श्री जानुकादेवी दर्नाल दर्जी	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
५३	श्री सुकदेव चौधरी	वडा सदस्य/ नगरसभा सदस्य	
५४	श्री काजीमान राई	सभासचिव	

अन्य उपस्थिति

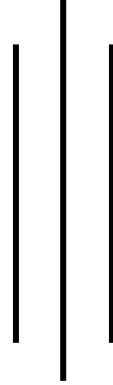
क्र.स.	नाम थर	पद	हस्ताक्षर
१	हाइला रामा मगर	हस्ताक्षर अधिकृत	
२	केशव खत्री	ना.स.	
३	विशाल तामाकार	उपाध्यक्ष, नगर योजना समिति	
४	नर बहादुर राई	नगर विकास को सचिव	
५	अश्विनीलाल पोखरेल	सुदूरपश्चिम नेपाल पत्रकार संघ	
६	श्याम राई	सुदूरपश्चिम	
७	अश्विनीलाल पोखरेल	"	
८	इश्वर तामाकार	"	
९	मोहनराज राई	सुदूरपश्चिम	
१०	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	सचिव	
११	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	पत्रकार	
१२	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	" सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	
१३	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	
१४	विशाल तामाकार	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	
१५	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	सुदूरपश्चिम प्रदेशपालिका	

१६	श्री भावदा मोदी	चौकडीगिरी नगरपालिका वि.संगी	शुभ
१७	सुखदा चौधरी	म.स.स. शाखा	शुभ
१८	मोहन कुमार राई	पौवादिया योजना शाखा	शुभ
१९	श्रीकांत चौधरी	बालपु शाखा	शुभ
२०	बबुराम श्रेष्ठ	शुभ शाखा	शुभ
२१	सुखमाया राई	आयुवापुन शाखा	शुभ
२२	हुंगा प्रसाद चौधरी	आ.ले.प. शाखा	शुभ
२३	बबु प्रसाद श्रेष्ठ	शुभ शाखा	शुभ
२४	अशुभ श्रेष्ठ	शुभ शाखा	शुभ
२५	सितामाते चौधरी	म.स.स. शाखा	शुभ
२६	दिरा कुमार राय	वि.संगी शाखा	शुभ
२७	वासिमा चौधरी	शुभ शाखा	शुभ
२८	वसिमा परियार	महिला कालवालेको नयाँ प्रयत्न	शुभ
२९	प्रकाश वन	राजशुभ शाखा	शुभ
३०	विश्व विद्या	शुभ शाखा	शुभ
३१	शुभ शाखा	शुभ शाखा	शुभ
३२	शुभ शाखा	शुभ शाखा	शुभ
३३	मिलन रिजाल	शुभ शाखा	शुभ
३४	सुखदा चौधरी	शुभ शाखा	शुभ
३५	शिशु राज श्रेष्ठ	TTO	शुभ
३६	अशुभ श्रेष्ठ	का.स.	शुभ
३७	अनुपराज श्रेष्ठ	म.स.स. शाखा	शुभ
३८			
३९			
४०			
४१			
४२			
४३			
४४			
४५			
४६			
४७			
४८			
४९			
५०			
५१			
५२			
५३			
५४			
५५			
५६			

चौदण्डीगढी नगरपालिकाको २० औँ नगरसभामा
नगर प्रमुख कालुमान लामाले
पेश गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को
नीति तथा कार्यक्रम

चौदण्डीगढी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
बेल्टार, उदयपुर

ऐतिहासिक नगरी चौदण्डीगढी नगरपालिकाको सम्मानित २० औं नगर सभामा उपस्थित, यस नगरपालिकाका नगर उप-प्रमुखज्यू, वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, उपस्थित सभा सदस्यज्यूहरू, यस नगर सभाका सचिव एवम् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, सञ्चारकर्मी तथा पत्रकारज्यूहरू, यस नगरपालिकाअन्तर्गतका विभिन्न समिति तथा उपसमितिका संयोजक तथा सदस्यज्यूहरू, साथै उपस्थित कर्मचारी मित्रहरू तथा महानुभावज्यूहरू

अहिले हामी चौदण्डीगढी नगरपालिकाको २० औं ऐतिहासिक नगर सभामा सहभागी भएका छौं । आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम, प्रस्तुत गर्ने यस सन्दर्भमा हर्ष महशुस गरेको छु । यस अवसरमा सर्वप्रथम हामीले अभ्यास गरिरहेको यो व्यवस्था, स्थापनाका विभिन्न समय र कालखण्डमा महत्त्वपूर्ण वलिदानी गर्नुहुने सम्पूर्ण शहिदप्रति श्रद्धाभावसहित भावपूर्ण श्रद्धासुमन अर्पण गर्दछु । नगर प्रमुखको हैसियतले यो अवसरमा सामान्य यस चौदण्डीगढी नगरपालिकाको परिचय गराउनु वाञ्छनीय ठान्दछु ।

हाम्रो चौदण्डीगढी नगरपालिका उत्तरमा महाभारत पर्वत श्रृङ्खला र दक्षिणमा चुरे पहाडबीच फैलिएको छ । तराईको फाँटिलो उर्वर भूमि, पहाडी क्षेत्रको समशीतोष्ण हावापानी भएको हुँदा तराईका फाँटमा प्रशस्त मात्रामा धान, मकै, गहुँ, कोदो, आँप, लिच्ची, केरा, तरकारी तथा उखुका साथै सुपाडी नरिवलजस्ता नगदे बालीको राम्रो उब्जनी हुन्छ भने उत्तर पहाडी भेग तर्फ कोदो, फापर, बेसार, अदुवा, कागती, आलुलगायतको राम्रो उत्पादन हुन्छ । यस नगर क्षेत्रमा मिश्रित समुदायको बसोबास रहेको छ । उत्तरबाट दक्षिण बहने खोलानाला, खहरे-खोल्सी तथा झरना यस क्षेत्रको महत्त्वपूर्ण सम्भावना र चुनौती दुवैको रूपमा रहेको छ । २८३.७८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलभित्र फैलिएको यस नगरमा राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार ५३,६३१ जनसङ्ख्या मापन गरिएकोमा हाल यो सङ्ख्या बढेर करिब ६५ हजार पुगेको अनुमान गर्न सकिन्छ । प्रसस्त धार्मिक तथा ऐतिहासिक र सौन्दर्यले भरिपूर्ण स्थलहरू रहेको छ ।

हाम्रो नगरको उल्लेखित भुगोलको आकार र जनसङ्ख्याको क्षेत्रभित्र रहेर समेटेर सकेसम्म जनताका प्राथमिकता र अति आवश्यक कामहरू मैले नीति तथा कार्यक्रममा समेट्ने प्रयास गरेको छु । बजेटको सिमित उपलब्धता र आन्तरिक आम्दानीको श्रोतलाई समेटेर सकेसम्म जनमुखी काम गर्नु पर्दछ भन्ने नै मेरो मुख्य ध्येय हो । मेरो कार्यकालमा चौदण्डीगढीको नीति प्रस्तुत गर्दै गर्दा विगतका हरेक आर्थिक वर्षमा फरक-फरक क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिए झैं यो आ. व. २०८३/८४ लाई भने **स्वच्छ खानेपानी, स्वस्थ जीवन-नगरको अभियान** भन्ने नाराका साथ खानेपानी वर्ष मनाउने उद्देश्य लिएको छु । त्यसैगरी **एक टोल विकास एक योजना** सुनिश्चितता गर्न १० वटै वडाका २०६ टोल विकास संस्थामा घरदैलो अभियान सञ्चालन गरी जनताले नै रोजेको योजनालाई नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गरेको छु । **युवाहरूलाई हौसला र प्रोत्साहन, ज्येष्ठ नागरिक र अशक्तलाई सुरक्षा र सम्मान** भन्ने नीति तयार गरेको छु । जनताको विकास निर्माणको अपेक्षा र समस्या असिमित छन् तर श्रोत र साधन सिमित छन् । यो कुरा यहाँहरूलाई पनि अवगत नै छ । तथापी नगरपालिकाको दीगो विकास, सुशासन पारदर्शीता र जनउत्तरदायी सेवा प्रवाहलाई केन्द्रमा राख्दै शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, कृषि, सडक, सिँचाई, बजार व्यवस्थापन, पूर्वाधार निर्माण, विद्युतीकरण, रोजगारी सृजना तथा सामाजिक सुरक्षाजस्ता क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राख्दै समावेशी र सन्तुलित नीति निर्माण गर्ने प्रयास गरेको छु । नीति तथा कार्यक्रमलाई समुचित कार्यान्वयन गर्न निर्वाचित जनप्रतिनिधिज्यूहरू, कर्मचारी

साथीहरु, आम जनसमुदाय र सचेत नागरिकको सकृय सहभागिता, रचनात्मक सुझाव र सहकार्यको अपेक्षा गर्दछु ।

सभासदज्यूहरु,

अब म यस नगरपालिकाको आ. व.२०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित नगर सभामा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु-

प्रस्तुत वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा निम्न आधारहरु लिएको छु –

- नेपालको संविधानले व्यवस्था गरेको मौलिक हक, अनुसूची ८ ले व्यवस्था गरेको एकल अधिकार र अनुसूची ९ ले निर्दिष्ट गरेका साझा अधिकारहरु ।
- अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ।
- राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ ।
- स्थानीय तहको निर्वाचनको क्रममा हामीले जनताका बीचमा गरेका बाचा तथा प्रतिवद्धताहरु ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ का विभिन्न प्रावधानहरु ।
- चौदण्डीगढी नगरपालिकाको ५ वर्षे आवधिक योजना ।
- स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ (परिमार्जित) ।
- सरोकारवालाहरुबाट प्राप्त राय/सुझावहरु ।
- नेपाल सरकारको सोह्रौँ आवधिक योजना ।
- बिगत वर्षहरुमा सम्पन्न भएका नगर सभाहरुबाट पारित भएका निर्णयहरु ।
- सङ्घीय सरकार र प्रदेश सरकारको नीति तथा कार्यक्रम ।
- टोल विकास संस्थाको सुझाव र मागको आधार ।
- स्थानीय राजश्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान तथा बजेट सिमा निर्धारण समिति तथा विषयगत समितिहरुबाट प्राप्त राय/सल्लाह र सुझावहरु ।
- लेखापरीक्षण प्रतिवेदन लगायत विभिन्न कार्यक्रममा प्राप्त सुझावहरु ।

मुख्य नीतिहरु

१. खानेपानी वर्ष अभियानमार्फत् स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानीमा सबै नागरिकको पहुँच विस्तार गरिने छ ।
२. **एक टोल विकास-एक योजना** सुनिश्चित गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
३. दिगो भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई निरन्तरता दिँदै व्यवस्थित बजारीकरण गर्दै लगिने छ ।
४. कृषि, पर्यटन, उद्योग र उद्यमशीलतामार्फत् जनताको जीवनस्तर उकास्ने तथा रोजगारी सृजना गर्दै लगिने छ ।
५. प्राकृतिक श्रोत साधनको आमदानी, प्रभावित क्षेत्रमा ५०% लगानी गर्दै लगिने छ ।
६. आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई थप गुणस्तरीय बनाउँदै लगिने छ ।
७. सामुदायिक विद्यालयको थप शैक्षिक गुणस्तर उकास्दै नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालित क्याम्पसहरुको सर्वाङ्गीण वृद्धि विकास गरिने छ ।
८. नगरपालिका क्षेत्रभित्रका ऐलानी पर्ति जग्गालाई आवश्यक प्रकृया पूरा गरी भोगाधिकार प्रमाण पूर्जा उपलब्ध गराउनुको साथै लालपूर्जा प्राप्त गर्न पहल गरिने छ ।
९. स्थानीय धर्म, संस्कृति, भाषा र कलाको पहिचान र संरक्षण गर्दै लगिने छ ।
१०. सिप सम्मेलनको आयोजना गरी विभिन्न किसिमका ज्ञान, सिप तथा तालिममार्फत् योग्य युवा जनशक्ति तयार गरिने छ ।
११. महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, दलित, मुसहर तथा विपन्न वर्गको संरक्षण र सशक्तिकरण गर्दै लगिने छ ।

१२. वातावरण संरक्षण, विपद् व्यवस्थापन र जलवायु अनुकूल आवश्यक विकास, पूर्व तयारी र क्षति न्यूनीकरण गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
१३. सुशासन, पारदर्शीता र जनउत्तरदायी सेवा प्रवाहलाई प्राथमिकता दिन सबै किसिमका कर्मचारीहरुको समयानुकूल क्षमता विकास, ज्ञान, सिप र आवश्यक सेवा सुविधा वृद्धि गरिँदै लगिने छ ।

नीति तथा कार्यक्रमका उद्देश्यहरु:

जनताको जनजीवनलाई सहज र सरल बनाउँदै, समग्र विकास, सुशासन र जीवनस्तरमा सुधार गर्नुको साथै आर्थिक, सामाजिक, भौतिक तथा मानव विकासलाई समेटेर नागरिकलाई प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्नु, रोजगारी सृजना गर्नु र सुरक्षित महशुस गराई समृद्ध नगर निर्माण गर्नु नै मुख्य उद्देश्य रहेको छ ।

प्रस्तुत बजेट, नीति तथा कार्यक्रमका प्राथमिकताहरु देहाय अनुसार रहेका छन् -

१. स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई सेवाको विस्तार र गुणस्तर सुधार ।
२. सडक, पुल, भवन तथा अन्य भौतिक पूर्वाधारको दिगो विकास ।
३. शिक्षा, स्वास्थ्य तथा मानव विकास क्षेत्रको सुदृढीकरण ।
४. कृषि, पशुपालन, सिँचाई तथा उत्पादनमुखी कार्यक्रममार्फत स्थानीय अर्थतन्त्रको प्रवर्द्धन ।
५. युवा स्वरोजगार, सिप विकास तथा रोजगार सिर्जनालाई प्राथमिकता ।
६. विद्युतिकरण, सूचना प्रविधि तथा सञ्चार सेवाको विस्तार ।
७. महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, दलित, फरक क्षमता भएका व्यक्ति तथा विपन्न समुदायको संरक्षण र सशक्तीकरण ।
८. विपद् व्यवस्थापन, नदी नियन्त्रण तथा वातावरण संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन ।
९. खेलकुद, कला, संस्कृति तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन ।
१०. सुशासन, पारदर्शीता, वित्तीय अनुशासन तथा प्रभावकारी सेवा प्रवाहमा जोड ।

सम्मानित सभाका सभासदज्यूहरु,

अब म यस नगरपालिकाको आ. व. २०८३/०८४ को प्रस्तावित नीति प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु:

१. आर्थिक विकास क्षेत्रतर्फ

१.१ कृषि तथा पशुपंक्षी विकाससम्बन्धी नीति:

- अर्गानिक खेतीबालीमा जोड दिँदै रैथाने बीउ विजन र बालीको संरक्षण गरिने छ साथै मल, प्रविधि तथा सिँचाईको सहजीकरण गर्दै कृषि उपजको निमित्त आवश्यक बजारिकरणको सम्भावना खोजिने छ ।
- अन्न बाली, नगदे बाली र फलफूल खेतीहरुलाई पकेट जोन, सुपर जोन र पकेट क्षेत्रहरुको रूपमा विकास र विस्तार गरिँदै लगिने छ ।
- पशु स्वास्थ्य सेवा, गोठ सुधार, खोप तथा प्राविधिक सेवाको पहुँच गाउँस्तरसम्म विस्तार गरिने छ ।
- पशुपंक्षी, माछापालन साथै मौरी पालनलाई प्राथमिकता दिई आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- सामुदायिक वनहरुसँग सहकार्य गर्दै चरण क्षेत्र, घाँस उत्पादन क्षेत्र विकास गरी पशुपालन व्यवसायलाई प्रोत्साहन दिँदै मासु र दुध उत्पादनमा नगरलाई आत्मनिर्भर बनाइने छ ।

१.२ पर्यटनसम्बन्धी नीति:

- ऐतिहासिक, धार्मिक र नगर क्षेत्रभित्र रहेका सौन्दर्य स्थलहरु, पिकनिक स्पोटहरुको आवश्यक विकास, विस्तार, आवतजावतमा सहजीकरण गरी प्रचार प्रसारको माध्यमद्वारा आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक भित्राई नगरको पर्यटन क्षेत्रको विकास गरिने छ ।
- पर्यटन क्षेत्रको विकासको निमित्त प्रदेश र सङ्घीय सरकारसँग समन्वय, सहकार्य र आवश्यक माग गरिने छ ।

१.३ सहकारीसम्बन्धी नीति:

- सहकारीलाई थप व्यवस्थित तथा नियमन गर्दै कृषि, पशुपालन, महिला, युवा तथा लक्षित वर्गको जीवनस्तर उकास्ने गरी कार्यक्रम गर्नलाई प्रोत्साहन गर्न नीति लिइने छ ।
- साना तथा घरेलु उद्योगहरुलाई प्रोत्साहन गरी युवाहरुलाई स्वरोजगार बनाउने नीति लिइने छ ।

१.४ सिँचाईसम्बन्धी नीति:

- भूगोलको आवश्यकता र सम्भाव्यता हेरी कुलो, पैनी, नहर, डिप बोर्डिङ, स्यालो ट्युबेल, इनार, पोखरी तथा भूमिगत पानीबाट सिँचाईको प्रवन्ध मिलाई कृषि उत्पादनमा वृद्धि गर्ने र कृषकहरुलाई स्वाबलम्बी बनाइने नीति लिँदै ठूला तथा महत्त्वपूर्ण सिँचाई आयोजनाको निमित्त सङ्घ, प्रदेश र राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरुसँग समन्वय र साझेदारी गरिने नीति लिइने छ ।

१.५ वन तथा वातावरणसम्बन्धी नीति:

- वन क्षेत्रभित्र रहेका वन पैदावहार, सिमसार क्षेत्रहरु, खनिज पदार्थहरु, जडिबुटिहरु तथा दुर्लभ वन्यजन्तुहरुको संरक्षण र सम्वर्द्धन गर्दै वन अतिक्रमण रोक्ने, आगलागी नियन्त्रण गरी वातावरणलाई स्वच्छ, सफा राख्न विभिन्न सामुदायिक वन समितिहरुसँग र सम्बन्धित निकायहरुसँग सहकार्य र समन्वय गर्ने ।
- नगरका मुख्य सडक क्षेत्र, बजार क्षेत्रहरुमा बोटविरुवा तथा आकर्षक फुलहरु लगाई सुन्दर र हरियाली नगर बनाउन जोड दिइने छ ।
- प्रदेश सरकारको नीति अनुरूप वन क्षेत्रका प्राकृतिक स्रोत साधनलाई व्यवस्थित रूपमा उत्खनन् गरी नगरपालिकाको आर्थिक आम्दानीमा जोडिने नीति लिइने छ ।

१.६ भूमिसम्बन्धी नीति:

- नगरपालिका क्षेत्रभित्र भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ (संशोधित) अनुसार २०७६ साल माघ २८ गतेभन्दा अगाडीदेखि ऐलानी पर्ति जग्गामा बसोबास तथा भोगचास गर्दै आएका नगरबासीहरुलाई आवश्यक प्रकृया पूरा गरी नगरपालिकाले भोगाधिकार प्रमाण पूर्जा उपलब्ध गराउने छ र लालपुर्जा प्राप्तिको निमित्त सम्बन्धित निकायमा आवश्यक सहजीकरण र पहलकदमी अगाडी बढाइने छ ।
- भूमिहिन दलित, सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासीहरुको पहिचान गरी यथाशिघ्र कानुनी प्रकृया पुन्याई व्यवस्थित गरिने छ ।
- मदन भण्डारी राजमार्गको दायाँ बायाँ नापी क्षेत्रभित्र रहेका आसपासका घर, जग्गा तथा टहराहरुको नेपाल सरकारसँग उचित क्षतपूर्ति दिलाउन पहल गरिने छ ।

२. सामाजिक विकास क्षेत्रतर्फ :-

२.१ शिक्षासम्बन्धी नीति:

- नगरपालिकाको ध्यान, विद्यार्थीलाई ज्ञान नारा अनुरूप विभिन्न कार्यक्रम गरिने छ ।
- विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धिको निमित्त प्र.अ. र शिक्षकहरुसँग कार्यसम्पादन करार सम्झौता अगाडी बढाइने छ ।

- विद्यालय उमेर समूहका सम्पूर्ण बालबालिकालाई १००% भर्ना गर्ने नीति लिएको छ ।
- गरिब, जेहेन्दार तथा विपन्न विद्यार्थी लक्षित छात्रावृत्ति कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिने छ ।
- विद्यालयका प्र.अ., शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, अभिभावकसँग सहकार्य गर्दै ECD देखि +२ सम्म र नगरका दुई ठूला क्याम्पसहरू समेतको थप सुधार गर्दै जाने नीति लिएको छ ।
- नगर क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालय र क्याम्पसहरूको रेखदेख, अनुगमन, नियमन र नियन्त्रण गरी चुस्त दुरुस्त पाउँदै शैक्षिक गुणस्तरीयता बढाइने छ ।
- शैक्षिक क्षेत्रका ठूला भौतिक पूर्वाधारहरू (विद्यालय भवन, चमेना गृह, पुस्तकालय, पार्किङ, ल्याव भवन) निर्माणको निमित्त सङ्घ, प्रदेश र सम्बन्धित निकायहरूसँग योजना मागको पहलकदमी र साझेदारी गरिने छ ।
- संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक तथा कर्मचारीहरूलाई समयानुकूल तलब भत्ता तथा सेवा सुविधामा आवश्यकता हेरी समायोजन गरिनेछ ।

२.२ जनस्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी नीति:

- क्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाई नगर क्षेत्रभित्रका सबै बालबालिकालाई स्वस्थ र पोषित बनाइने छ ।
- HIV सङ्क्रमित व्यक्तिहरूलाई हेल्प डेस्क राखी जीवनयापन सहज, सरल र उत्साहजनक बनाउने नीति लिएको छ ।
- प्रतिष्ठित अस्पतालहरू र चिकित्सकसँग सहकार्य गर्दै विभिन्न स्वास्थ्य परीक्षण शिविर सञ्चालन गरी नगरबासीहरूलाई लाभान्वित गर्दै लगिने छ ।
- विपन्न, गरिब वर्गहरूलाई स्वास्थ्य उपचार आर्थिक सहयोग कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- अशक्त, ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई स्वास्थ्यकर्मी घरदैलो मै पठाई स्वास्थ्य परीक्षण तथा आवश्यक सेवा प्रदान गरिने छ ।
- **मातृ शिशु स्वास्थ्य सुरक्षा** कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै नगर क्षेत्र भित्रका सम्पूर्ण बालबालिकाहरूलाई पूर्ण रूपमा खोपको पहुँचमा पुऱ्याइने छ ।
- नगर क्षेत्र भित्रका सरकारी अस्पताल र स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई व्यवस्थित गर्दै लैजाने र आवश्यक ठूला भौतिक पूर्वाधार, प्रविधि तथा दक्ष जनशक्ति व्यवस्थापनका लागि सङ्घ, प्रदेश र सम्बन्धित निकायहरूमा आवश्यक माग र साझेदारी गरिने छ ।

२.३ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति:

- नगर क्षेत्रभित्रका खानेपानीको असुविधा भएका टोल वस्तीमा स्वच्छ खानेपानीको पहुँच पुर्याउने नीति लिइनेछ ।
- पुराना सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण खानेपानीका मुहानहरूको सरसफाई तथा संरक्षण गरिने छ ।
- सङ्घ, प्रदेश र अन्य निकायसँग साझेदारी गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि उचित डम्पिङ साइटको पहिचान र व्यवस्थापन गर्न सम्बन्धित निकायसँग साझेदारी गरी स्थायी समाधान खोजिने छ ।

२.४ युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति:

- नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण खेलहरू, खेलाडीहरू र खेलमैदानको स्तरोन्नती गर्ने, क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, आवश्यक खेल सामग्री उपलब्ध गराउने र खेलाडीलाई प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरी राष्ट्रिय अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा प्रतिस्पर्धा गर्न योग्य खेलाडी तयार गर्ने नीति लिएको छ ।

- विभिन्न विद्याका खेलहरुमा खेलाडी सहभागी गराउन प्रबन्ध मिलाइने छ ।

२.५ सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धि नीति:

- वैदेशिक रोजगारमा गई ज्यान गुमाएका परिवारलाई वर्षमा एक पटक चाडपर्व खर्च उपलब्ध गराइने छ साथै अन्य नगरस्तरीय सेवामा जोडिने छ ।
- नगरभित्र सामाजिक न्याय, समावेशीकरण र समान अवसर सुनिश्चित गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- अति विपन्न, मुसहर समुदायहरुलाई वर्षमा एक पटक चाडपर्व खर्च उपलब्ध गराई अन्य सेवा अवसर प्रदान गरिने छ ।
- नगर क्षेत्रभित्र सञ्चालित तीन पाङ्ग्रे सवारी साधन (ट्याम्पु, मोपेट, सिटि सफारी) हरुको अभिलेख, सुरक्षा र आवश्यक सहयोगको निमित्त नगरपालिकामा दर्ता गर्ने प्रकृया अगाडि बढाइने छ ।
- विभिन्न जातजातिहरुको धर्म, संस्कृति, संस्कार र परम्परालाई जगेर्ना गर्दै आवश्यक सहयोग उपलब्ध गरिनुको साथै विभिन्न धार्मिक गुरुहरु र लोप हुन लागेका परम्पराहरुको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिने छ ।

२.६ महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धि नीति:

- नगर क्षेत्रभित्रका महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकको अधिकार संरक्षण, सशक्तिकरण र सामाजिक सुरक्षा र सर्वाङ्गीण विकास, क्षमता अभिवृद्धि र सेवा प्रवाहमा सहजता र पहुँच पुऱ्याउँदै चेतनामुलक तथा आय आर्जनमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र विभिन्न सङ्घ संस्था र निकायहरूसँग सहकार्य गर्ने नीति लिएको छु ।

३. भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्रतर्फ:

३.१ स्थानीय भौतिक पूर्वाधार विकास सम्बन्धि नीति :-

- आ.व. २०८३/०८४ लाई खानेपानी वर्ष का रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
- नगरका अन्तर वडा र अन्तर टोललाई जोड्ने सडक, कल्भर्ट, सिँचाई तथा खानेपानी तथा भौतिक पूर्वाधारलाई प्राथमिकतामा राखेर काम गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- निर्माणाधीन वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था तथा अन्य निर्माणका कार्यलाई क्रमश अगाडी बढाइनेछ ।
- नगर सभाबाट विनियोजित भई स्वीकृत भएका १५ लाख माथिका सबै पूर्वधारका योजना तथा कार्यक्रमलाई ठेक्का प्रकृत्यामार्फत् सञ्चालन गरिने छ तथा कतिपय योजनाहरुको जटिलता हेरेर सोभन्दा कम बजेटका योजनालाई समेत ठेक्का लगाई काम गर्न सकिने छ ।
- भौतिक संरचनाका ठूला योजनाहरुको दिगो र गुणस्तरीय विकास तथा निर्माण गर्नको निमित्त सङ्घ, प्रदेश र साझेदार निकायहरूसँग सहकार्य गर्दै अगाडी बढिने छ ।
- नगर क्षेत्रभित्रका बजारहरुलाई थप आर्थिक चलायमान बनाउन छिमेकी जिल्ला तथा त्रियुगा नदी पारीका वडाहरुको आवतजावतलाई सहजीकरण गर्ने नीति लिएको छु ।
- ग्रामीण भित्रि सडकहरुको ग्राभेल, विद्युत विस्तारिकरण, सडक बत्ती तथा मुख्य चोकहरुमा भ्यापर लाइट, सि.सि. क्यामेराहरु जडान गर्ने तथा पानीको निकासका निमित्त सडक बाटोमा आवश्यक ह्युम पाइपको व्यवस्था गरिने छ ।

३.२ भवन तथा सहरी विकास सम्बन्धि नीति:

- नगर क्षेत्रभित्रका गरिब तथा विपन्न नागरिकलाई भवन तथा संरचना निर्माण सामग्री ढुङ्गा, गिट्टि, माटो, बालुवामा राजश्व शुन्य गरिने छ, अन्य स्थानीय बासीको हकमा ७०% राजश्व

छुट गरिनेछ र जन्म संस्कार, मृत्यु संस्कारका संरचना निर्माणका कार्यमा पूर्णरूपमा राजश्व छुट गरिनेछ ।

- नगर क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण व्यवसायिक क्षेत्र तथा बजारहरुलाई सुरक्षित व्यवस्थित, वातावरणमैत्री र योजनावद्ध रूपमा भवन निर्माण तथा सहरी पूर्वाधारको विकास विस्तार गर्ने नीति लिएको छु ।

४. सुशासन तथा अन्तर सम्बन्धित क्षेत्रतर्फ:

४.१ सूचना प्रविधि तथा सञ्चार सम्बन्धी नीति:

- नगरपालिकाले सञ्चालन गर्ने हरेक कार्यक्रमहरुको सूचना सरल, सहज र प्रभावकारी ढङ्गले आम नागरिकको पहुँचमा पुग्ने गरी स्थानीय पत्रपत्रिका, रेडियो, सामाजिक सञ्जाल लगायत सञ्चारका प्रविधिमाफत नगरपालिकाका गतिविधिहरुको जानकारी गराई सुशासन, पारदर्शीता र सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- व्यक्तिगत घटना दर्ता, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई लक्षित वर्गको जानकारी र पहुँचमा पुऱ्याउने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- सूचना प्रविधिका आवश्यकता र औचित्य हेरी अन्य क्रियाकलापहरु पनि गरिने नीति लिएको छु ।
- नेपाल पत्रकार महासङ्घसँग सहकार्य गरी विविध रचनात्मक कार्य गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

४.२ आय-आर्जन तथा रोजगारीसम्बन्धी नीति:

- गरिबी निवारण र रोजगारी सृजना गर्ने उद्देश्यले नगरपालिकामा सञ्चालित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ संस्थाहरुमाफत उद्यमशीलता विकास, सीपमुलक तालिम, क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै रोजगारीको क्षेत्रहरु पहिचान गरी आवश्यक ज्ञान, प्रविधि उपलब्ध गराई दक्ष जनशक्ति तयार गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- **सिप सम्मेलन** सञ्चालन गरी विभिन्न उमेर समूहका युवाहरुलाई सिप सिकाई गुणस्तरीय जनशक्ति उत्पादन गर्ने नीति लिएको छु ।
- नेपालको संविधान, २०७२ को धारा २३२ (१) बमोजिम प्रदेश सरकार तथा सङ्घ सरकारसँग समन्वय सहकार्य गर्दै विभिन्न आय आर्जनका कार्यक्रम अगाडी बढाइने नीति लिइने छ ।
- स्थानीय स्रोत साधन र सम्भाव्यतामा आधारित पेशा तथा व्यवसायमा, आम नागरिकलाई जोड्न प्रोत्साहन गर्दै स्वरोजगार बनाउने नीति लिएको छु ।

४.३ जनतासँग उपमेयर कार्यक्रम सम्बन्धी नीति:

- जनतासँग उपमेयर कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- कार्यपालिकासँग टोल विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- जनताका आवश्यकता हेरी आवश्यक पूर्वाधारका कामहरु तथा आपतकालीन सहयोगहरु, अति विपन्न, सुत्केरी महिला तथा शिशुहरुलाई आवश्यक सहयोग तथा पोषणका सामग्रीहरु लगायत अन्य आवश्यक कामहरु गरिने छ ।

४.४ विपद् व्यवस्थापनसम्बन्धी नीति:

- नगर क्षेत्रभित्र हुने प्राकृतिक तथा मानव श्रृजित सबै किसिमको विपद् तथा जोखिम र भईपरी आउने घटनाको न्यूनीकरण तथा राहत, उद्धार र सुरक्षाको निमित्त विपद् कोष खडा गरिने छ, आवश्यक पूर्व तयारीका सामग्रीहरुको खरिद गरिने छ ।
- तत्काल उद्धार, राहत र पुनःस्थापनामाफत जनधनको सुरक्षा सुनिश्चित गर्न स्थानीय प्रशासन, जिल्लाका निकायहरुसँग सहकार्य गर्ने नीति लिएको छु ।

- खोला-नाला र जलजन्य विपद्लाई न्यूनीकरण गर्न नदीजन्य पदार्थको उत्खनन् तथा विक्रीबाट प्राप्त आयलाई प्रभावित क्षेत्र मै प्राथमिकता दिएर काम गर्ने नीति लिइने छ ।
- आगलागीबाट हुने क्षति, वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिहरुको न्यूनीकरण गर्न आवश्यक चेतनामूलक र सहयोगको कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिने छ ।

४.५ गैर सरकारी संस्था सम्बन्धी नीति:

- नगरपालिका क्षेत्रभित्र विभिन्न काम गर्ने गैर सरकारी संस्था, सामुदायिक संस्था तथा सामाजिक संस्थाले नगरपालिकामा सूचीकृत गरी कार्यक्रम स्वीकृत गराई कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

५. कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक क्षेत्रतर्फ:

५.१ स्थानीय शासन सम्बन्धी नीति:

- नगरपालिकाको शासन व्यवस्थालाई थप सुदृढीकरण गर्न सबै क्षेत्र र वर्गहरूसँग आवश्यक सुझाव तथा सल्लाह लिएको छु ।
- दक्ष र आवश्यक प्रविधि तथा जनशक्तिहरुको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा फरक क्षमतामैत्री स्थानीय कानूनको थप निर्माण गर्दै लगिने छ ।
- संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिको लागि सम्पूर्ण व्यवस्थापकीय कामहरु गरिने छ ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन र वातावरणमैत्री स्थानीय शासन सञ्चालन गरिने छ ।

५.२ सुशासन तथा सेवा प्रवाहसम्बन्धी नीति:

- सुशासन तथा सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरुलाई आवश्यक ज्ञान, सिप तालिम र क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रममा सहभागी गराई पारदर्शीता, जवाफदेहीता, छिटो छरितो र नागरिकमैत्री सेवा प्रवाह सञ्चालन गर्ने नीति लिएको छु ।
- नगरपालिकाको सेवा प्रवाह र विकास निर्माणका कामहरुको चौमासिक सार्वजनिक सुनुवाई तथा बजेटको वार्षिक प्रगति समिक्षा गर्ने नीति लिएको छु ।
- भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको समस्या समाधान गर्ने भूमि सेवा केन्द्रको कामलाई थप तिव्रता दिँदै लगिने छ ।
- मालपोत र नापी कार्यालय ल्याउने प्रतिवद्धता अनुसार सेवा प्रवाह र नागरिकको सुविधाको निमित्त आवश्यक प्रवन्ध मिलाई जनताको काममा सहजीकरण गरिने छ ।
- नगरका करार कर्मचारी, नगर प्रहरीहरु सबैको क्षमता वृद्धि र तह अनुसारको सेवा सुविधा समायोजन गर्ने नीति लिएको छु ।

चौदण्डीगढी नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को यस नीति तथा कार्यक्रमले राज्यको निर्देशक सिद्धान्त, नीति तथा दायित्वको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै जनताको सुशासन, सामाजिक न्याय र समृद्धिको आकाङ्खालाई आत्मसात गरेको छ । यस नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनबाट नागरिकलाई सुरक्षा, सामाजिक संरक्षण, शिक्षा, स्वास्थ्यजस्ता सेवा सहज रुपमा उपलब्ध भई सामाजिक न्याय कायम गर्न मद्दत गर्ने छ । यसबाट नागरिकको जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार आई जनताको विकास र सुशासन प्रतिको उच्च अपेक्षालाई सम्बोधन गर्ने अपेक्षा गरेको छु । नेपाली जनताको ठूलो त्याग, सङ्घर्ष र वलिदानबाट स्थापना भएको सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थाको संरक्षण र संवर्द्धन गर्दै लोकतान्त्रीक र जनउत्तरदायी राजनीतिक व्यवस्थाको माध्यमबाट मुलुकलाई सुशासन र अग्रगमनको दिशामा अघि बढाउन सरकार दृढ सङ्कल्पित छ । संविधान र

प्रचलित कानूनले निर्देश गरे बमोजिम राज्यका नीति र दायित्वको साथै हाम्रा सङ्कल्प र प्रतिवद्धताहरुको कार्यान्वयन गरी आम नागरिकको सुशासन, विकास र समृद्धिको आकाङ्खालाई पूरा गर्न तथा राष्ट्रियस्तरमा यस चौदण्डीगढी नगरपालिकाको सम्मान र प्रतिष्ठा वृद्धि गर्न सरकारले आगामी दिनमा आफ्नो कार्यशैली र कार्य प्रणालीलाई थप जिम्मेवार, चुस्त, नतिजामुखी र नागरिकमैत्री बनाउदै लैगिने छ ।

अन्त्यमा, यस चौदण्डीगढी नगरपालिकाको विकासमा योगदान गर्नुहुने राजनितिक दल, राष्ट्रसेवक, श्रमिक, निजी, सहकारी र सामुदायिक क्षेत्र, नागरिक समाज, सञ्चार जगतलगायत सम्पूर्ण दिदि बहिनी, दाजुभाई तथा आमा बुबाहरुमा हार्दिक धन्यवाद तथा कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !

कालुमान लामा
नगर प्रमुख
चौदण्डीगढी नगरपालिका